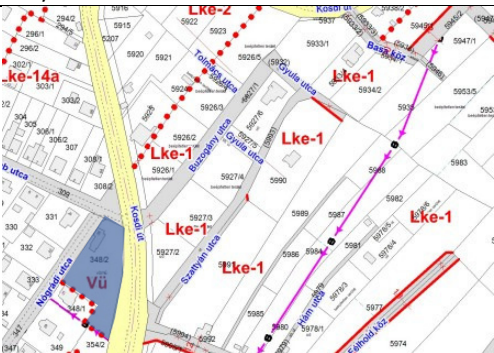

TÖRZSKÖNYV 5.3

a helyi védelem alatt álló építészeti értékek nyilvántartására

1. A védett érték megnevezése:		Deákvári vízmű
2. Helye:	cím:	Vác, Nógrádi utca 33.
	helyrajzi szám:	348/2
	SZT kivonat:	
GPS koordináta:		47°47'19.1"N 19°08'46.2"E
3. A védelmet megállapító rendelet:		/2021. (.....) önkormányzati rendelet
4. A védelem típusa:		TKR. 8. § (1a) a) az építmény egésze
5. A védett érték rendeltetése:		vízmű üzemi épület és szolgálati lakás
6. TKR szerinti besorolás:		Klasszikus kertváros
7. Egyéb védelem:		
8. A védelem indoklása:		A 3.4 törzskönyvi számú Buki szigeti vízmű védett épületével egyidőben (1928.) létesített átemelőtelep és szolgálati lakás. Az üzemi épület és szolgálati lakás városképbe illő megformálásával példaértékű.
9. A védett érték leírása:		Az épület egy magasabb téglalap alakú épülettömegből és egy hozzá kapcsolódó földszintes tömegből áll. A magasabb épületrész alacsony sátorotetős kialakítású, míg az alacsonyabb rész ívesen lefutó tetőformájú. Homlokzatképzésében kiegyensúlyozott, lábazatán a vízmű épületével megegyező kőburkolat található. Tervezője pontosan nem ismert. A Buki szigeti vízmű épületét Váczy-Hübschl Kálmán tervezte.
10. Értékleltár:		-
11. Építéstörténet:		Térképi megjelenítés: Az épület tömje a Magyarország Első Katonai Felmérése (1782-1785) térképen nem kivehető. Ebben az időszakban a területen egy üresen álló hegyhát volt.

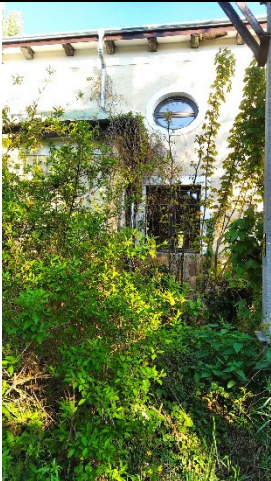

A **Második Katonai Felmérés** (1819-1869) térképen, illetve a **Kataszteri Térkép** (XIX. század) sem ábrázol még beépítést ezen a területen.

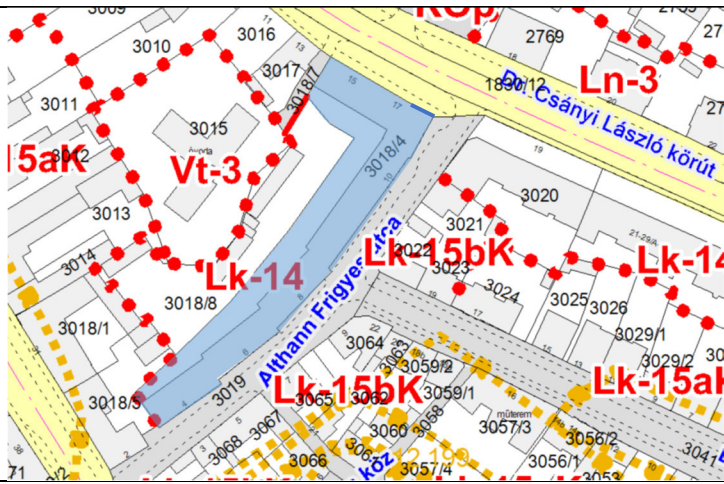
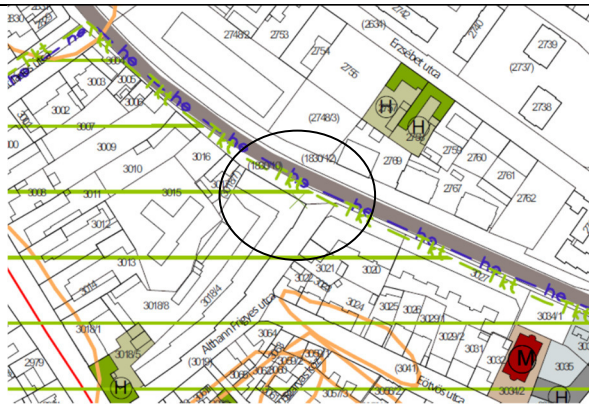
A vasút túloldalán lévő terület beépítése Bauer Mihály Deákvár nevű birtokának felosztásával kezdődött a századforduló éveiben.

Az utca elnevezésére 1928-ban került sor: „Nógrádi-utca Deákváron a városi átemelő-telep irányában haladó utca 1928 óta.” (Tragor Ignác: Vác és határának hely- és ingatlannevei - Váci könyvek 22. (Vác, 1935)

	A Buki szigeti vízmű, mellyel egy beruházásban készült a deákvári átemelő telep is 1928-ban készült el, üzembehelyezésére ekkor került sor. A telken helyezkedik el a két köralakú vasbetonból készült és földtakarással telepített szolgálati medence, mely létesítése a vízhálózat működéséhez elengedhetetlen, illetve az el nem használt víz raktározása is itt történt. A szolgálati medence mellett itt létesült az átemelő telep gépterme, mely a szolgálati medence tolózárkamrája is egyben. Ezekkel kapcsolatosan egy szolgálati lakást is tartalma az épület, mely a telep gépkezelőjének lakásául szolgált.
12. Állapotfotók:	Állapotfotók 2021.:

		
13. Jelenlegi állapot leírása:	Az épület állapota megfelelő. Korábban egy leázás lehetett az épület felső részén, mely miatt sérült az ereszdeszkázat. A beázás megszüntetésre került, új fedést és új ereszcsonát kapott a magasabb épületrész, de a deszkázat helyreállítása elmaradt. Az alsó fémlemez fedés és az ereszek is elöregedettek, felújításra szorulnak.	
14. Felújítási javaslat:	Felújítás esetén megőrzendők a nyílászárók arányai, osztásai, a fémlemezfedés megjelenése (ívesen lefutó tetőforma), a vakolt párkánydíszek, ablakkeretezések. Helyreállítandó az ereszdeszkázat.	
15. Felújítási támogatás:	-	

TÖRZSKÖNYV 14.54*a helyi védelem alatt álló építészeti értékek nyilvántartására*

1. A védett érték megnevezése:	Z. Gács György: Újságárus és nyomdász - épületdís, sgraffitto	
2. Helye:	cím:	Vác, Dr. Csányi László krt.17.
	helyrajzi szám:	3018/4
	SZT kivonat:	
	GPS koordináta:	47°46'53.3"N 19°07'37.1"E
3. A védelmet megállapító rendelet:	/2021. (.....) önkormányzati rendelet	
4. A védelem típusa:	TKR. 8. § (1a) i) képzőművészeti alkotás - sgraffitto	
5. A védett érték rendeltetése:	lakóépület	
6. TKR szerinti besorolása:	Hagyományőrző településközpont	
7. Egyéb védelem:	 - helyi védett terület: Belváros, törzsszám: 2.0.2. - tájvédelmi szempontból meghatározó terület övezete	
8. A védelem indoklása:	A grafika önmagában is védendő, mint társzművészeti alkotás. A grafika Ambró Ferencnek állít emléket, aki az első váci nyomda alapítója és vezetője volt, mely nyomda nem messze állt az épülettől. Az épület építésekor a mellette lévő közterületet is Ambró Ferenc utcának hívták.	
9. A védett érték leírása:	A sgraffitto két emberalakot ábrázol. A nő alak az Újságárust, míg a férfi alak a nyomdászt ábrázolja, aki egy nyomdaprés mellett áll. A férfialak lábánál látható a művész monogramja.	
10. Értékleltár:	-	

11. Építéstörténet

A sgraffitto készítője Z. Gács György (1914-1978), Munkácsy díjas művész. Korszakának egyik legsokoldalúbb egyénisége. Foglalkozott festészettel, grafikával, majd épületdíszítéssel, üvegfestészettel, szobrászattal. Neve leggyakrabban az üvegtervezés felsőfokú beindításával, az üveghez kapcsolódó művészetével és mobiljaival kapcsolatban merül fel. Az építészet és a képzőművészet kapcsolata is végigkísérte pályáját.

fotó: fortepan97905

Az épület 16 lakásos kétszintes társasházként épült két földszinti üzlethelyiséggel. Az épület tervezői Jálics János és Horváth János. Az épület tervei, melyek 1959-ben készültek, a városi tervtárban megtalálhatóak (PMH Tervtár 58/1410).

12. Állapotfotók

Állapotfotók 2021.:

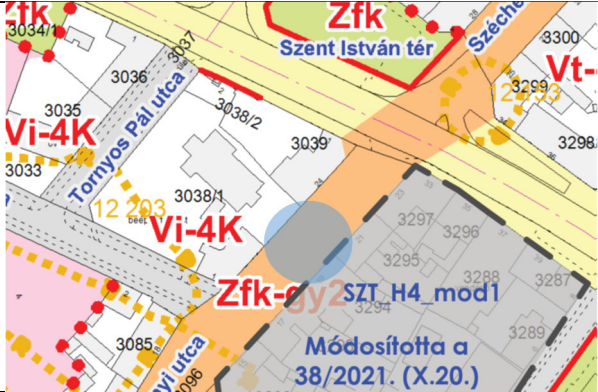
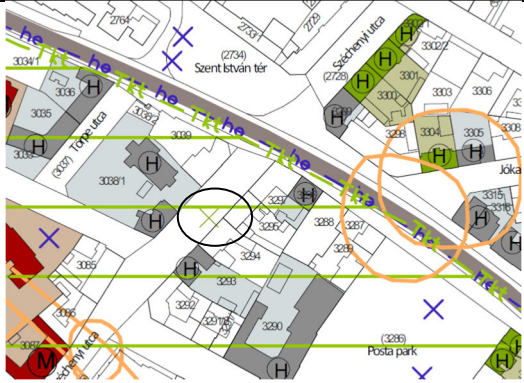

	 (Ocsvai András – Köztérkép – 2022)	
13. Jelenlegi állapot leírása:	A sgraffito állapota ép, sérülés nem látható rajta. A hordozó épület homlokzata megkopott, de műszaki állapota megfelelő.	
14. Felújítási javaslat:	A homlokzaton lévő reklámhordozók és cégfeliratok elhelyezésének módja és megjelenése újragondolandó. Felújítás során figyelemmel kell lenni a sgraffitóra, azt eltakarni nem lehet!	
15. Felújítási támogatás:	-	

TÖRZSKÖNYV 14.55

a helyi védelem alatt álló építészeti értékek nyilvántartására

1. A védett érték megnevezése:		Detkovics Anikó és BAHCS Művek Kft.: Ivókút
2. Helye:	cím:	Vác, Széchenyi utca
	helyrajzi szám:	3096
	SZT kivonat:	
	GPS koordináta:	47°46'48.4"N 19°07'48.8"E
3. A védelmet megállapító rendelet:		/2022. (.....) önkormányzati rendelet
4. A védelem típusa:		TKR. 8. § (1a) i) szobor
5. A védett érték rendeltetése:		szobor, ivókút
6. TKR szerinti besorolása:		Hagyományőrző településközpont
7. Egyéb védelem:		 - helyi védett terület: Belváros, törzsszám: 2.0.2. - tájvédelmi szempontból meghatározó terület övezete
8. A védelem indoklása:		A környezethez, a funkcióhoz jól illeszkedő kortás alkotás, ivókút.
9. A védett érték leírása:		Az ivókút egy íves, organikus formájú műkő lemez, melyet öt karcsú fém oszlop támaszt.
10. Értékleltár:		-
11. Építéstörténet:		A Főutca-főtér II. ütem során készült el 2012-ben a Széchenyi utca érintett szakaszának a felújítása. A terveken az evangélikus templom kapujával szemben egy ivókút is tervezett volt, amely azonban a beruházás keretén belül nem valósult meg. 2014-ben a Nemzeti Kulturális Alap pályázatán a város egy kút megvalósításra pályázott, melyre támogatást is kapott. Az ivókút 2015-ben készült el. A kútról a Magyar Alkotóművészeti Nonprofit Közhasznú Társaság szakvéleménye ad átfogó képet: „A szobrot Vácon, a Széchenyi utca 19. szám előtt, az Evangélikus templom (2600 Vác, Széchenyi utca 22.) tengelyében állították fel...

Detkovics Anikó szobrászművész a közeli Március 15. téren található számos díszkút meglétét, ám az ivókutak hiányát konstatálva döntött az utóbbi típusú alkotás megvalósításáról. Művének mint ivókútnak nem csupán a néző gyönyörködtetése a feladata, hanem van egy funkcionális vonulata is, inni ad a szomszédoknak, szolgálja a befogadót.

A szolgálatkészség a plasztika formájában is kifejezésre jut; a főelem ívben hajló síkja mintegy előzékenyen nyúlik ki a térburkolatból, kínálkozik fel a befogadónak. Az organikus ív egy folyamatosan végigsimítható formává áll össze, fontos szerepet tulajdonítva a tapintásnak. A kúttest anyaga dolomitúzalék adalékanyagú polírozott műkő, színe törtfehér. Méretei: 200 x 105 cm, ezen belül az ívben hajló elem szélessége 60 cm.

A műkő lemezt látszólag öt darab karcsú rúd támasztja meg, emeli a levegőbe (statikai értelemben a rudak nem támasztanak, a beton elem konzolosan áll). A lemez felső felületén az öt rúd meghosszabbításában 5 darab vízköpő nyílás helyezkedik el, melyek egyenként időzített érzékelőkkel nyithatóak (a jeladás után 7 másodpercig spriccel a magasba a víz). A vízköpők beindítása a befogadó feladata. Az ivókút interakcióra hívja fel ilyen módon a szemlélőt. Az alkotó reményei szerint a járókelők nem csupán vízfogyasztásra fogják használni kútát, de egyfajta furcsa hangszerként, „víziorgonaként” is fogják vezérelni, játszani vele.

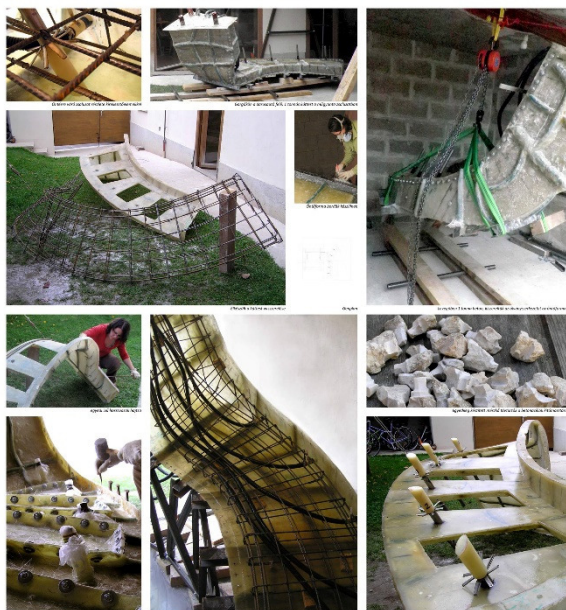
Az ivóhelyek magasságának kijelölése a különböző emberi életkorok szerint oszlik meg; a legalacsonyabb vízköpő egy épp csak járni tudó kisgyermek magasságához igazodik, míg a legmagasabb egy felnőtt ember ivómozdulatához.

A kút teste és lejtéviszonyai kialakításakor az alkotóművész úgy kalkulált, hogy az elfolyó víz ívesen kanyargó útvonalat rajzoljon a felületre, illetve több vízköpő együttes nyitása esetén vékony filmszerű réteget képezzen rajta. Az elfolyó víz a talajszinten végül egy rácsra helyezett, hézagosan rakott kőbucolat rései között tűnik el.

A közeli autóbehajtó miatt a mű a tervezettnél kissé beljebb került. Így a zavartalan működés mellett még egy gondolattal gazdagodott a mondanivaló: az Evangélikus templom tengelyében nem az ivókút, hanem az azt szemlélő, használó ember áll.

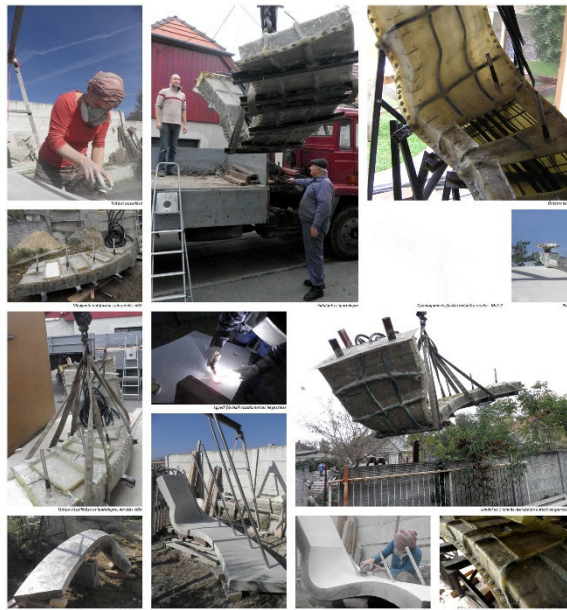

A Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. - a szakértők véleménye alapján, a bírálaton elhangzott észrevételek megfontolásával - a bemutatott kész művet - dicsérettel - elfogadásra javasolja a megrendelőnek.

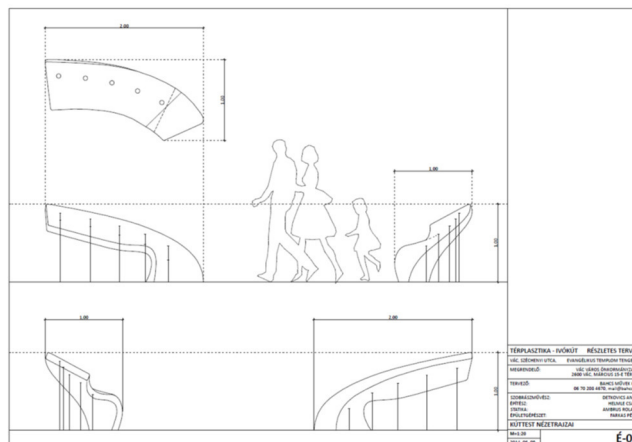

Fontosnak tartjuk kiemelni az építészeti, vízgépészeti mukákat, melyek a szemmel nem látható, mégis döntő jelentőségű részei az alkotásnak. Tiszteletre méltó alaposságról és szakértelemről tanúskodnak.

Jelen véleményezésünk tárgya azonban elsősorban a külső megjelenés, mely a fent említett műszaki levezetéssel nagyszerűen együtt tud működni.

Tartalom, forma és funkció szerves egységben mutatkozik meg az alkotáson. Kortárs, mai gondolatot közvetít, ráadásul mai formanyelven. Az ívelem betonból készült, mégis - megmunkálásánál, formájánál fogva - nemes anyagként képes hatni. A 21. századi megjelenéssel bíró térplasztika egy eklektikus stílusú környezetbe került, mégis egyben szól az őt körülvevő miliővel, szépen illeszkedik hozzá.

A praktikus feladatot szellemes formaválasztással, nagyszerűen, professzionális módon oldotta meg az alkotóművész. A választott forma egyszerű, képes gondolatokat közvetíteni és jellegzetes, semmi másra nem emlékeztet közetlenül. Asszociációkat kelt a szemlélőben, elsősorban a vízzel kapcsolatos képzeteket hozza elő. A forma maga a vízzel való rokonságot hordozza, vízintonáló alakzatot mutat.

A vízelvezetés - a talajszinten, a kövek között elfolyatva - ugyancsak szellemes megoldással bír. A természetes környezet megőrzésén túl a szemetelést, eltömődést is sikerült ezzel az ötlettel megelőzni.

Összességében megállapítjuk, hogy a bemutatott alkotás professzionális szinten megoldott és kivitelezett, hatásos látványt nyújtó térplasztika. A város öröme és büszkeségére fog minden bizonnyal szolgálni. Az alkotóművésznek gratulálunk, a művet dicsérettel fogadjuk el.

Szakértők voltak: Pál Mihály és Szabó Tamás szobrászművészek, a Magyar Alkotóművészeti Közhasznú Nonprofit Kft. részéről Ványa Zsófia művészeti tanácsadó.”

12. Állapotfotók:

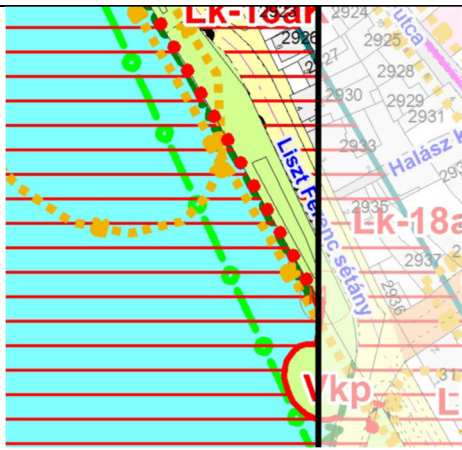
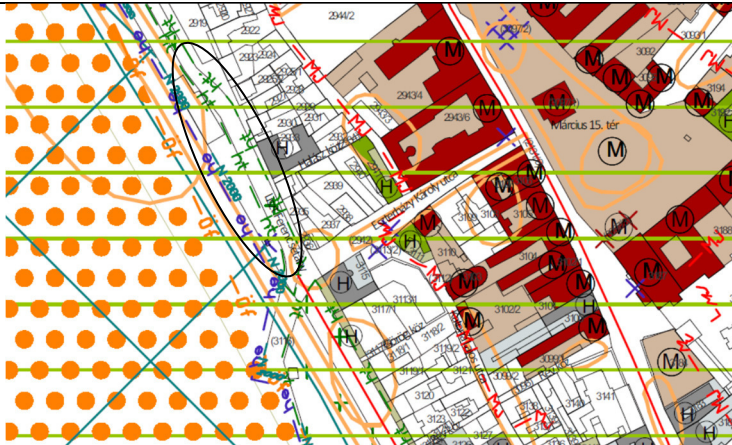
Állapotfotók 2021.:

	
13. Jelenlegi állapot leírása:	2021. Az ivókút állapota megfelelő, nem mindig üzemel minden kútfej, azok karbantartására, téli víztelenítésére nagyobb hangsúlyt kell fektetni.
14. Felújítási javaslat:	-
15. Felújítási támogatás:	-

TÖRZSKÖNYV 15.7.2

a helyi védelem alatt álló építészeti értékek nyilvántartására

1. A védett érték megnevezése:	Lakóház
2. Helye:	cím: Liszt Ferenc sétány
	helyrajzi szám: 3469
	SZT kivonat:
	GPS koordináta: 47°46'40.4"N 19°07'29.2"E
3. A védelmet megállapító rendelet:	/2022. (.....) önkormányzati rendelet
4. A védelem típusa:	TKR. 8. § (1a) b) az építmény egy része: korlát
5. A védett érték rendeltetése:	Duna parti korlát
6. TKR szerinti besorolása:	Hagyományőrző településközpont
7. Egyéb védelem:	 - helyi védett terület: Belváros, törzsszám: 2.0.2. - látványvédelem - tájvédelmi szempontból meghatározó terület övezete
8. A védelem indoklása	A korlát a Duna-part egységes településképi megjelenését erősíti.
9. A védett érték leírása:	Öntöttvas korlátelemegek kandellábert tartó kő oszlopokkal.
10. Értékleltár:	-
11. Építéstörténet:	A Liszt Ferenc sétány duna-parti korlátszakasza a Főutca-főtér II. ütem keretén belül készült el 2012-ben. A korlátok a 15.7.törzskönyvi számon védett korlát – budapesti országház elől felszedett és a városnak ingyen átadott 256 méter hosszú vaskorlát – folytatásaként, azzal azonos megjelenésben készültek. A korlát a Duna-part egységes településképi megjelenését erősíti, ezért védelme indokolt. Javasolt a sétány, illetve a korlátelemegek folytatása a Barabás Mihály utcáig.

12. <i>Állapotfotók:</i>	<i>Állapotfotók 2021.:</i>
13. <i>Jelenlegi állapot leírása:</i>	2021.: A korlát állapota megfelelő.
14. <i>Felújítási javaslat:</i>	A korlát állapota megfelelő, felújítása jelenleg nem szükséges. A csatlakozó utcaburkolatok gaztalanítása szükséges. A levezető lépcsők kapcsolódó korlátelemeinek átalakítása, igazítása a sétány korlátokhoz indokolt. A sétány kialakításának folytatása a Barabás Mihály utcaig településképi szempontból szintén indokolt.
15. <i>Felújítási támogatás:</i>	-